

**Fakulta humanitních studií**

**Vyjádření k disertační práci Mgr.Petry Ezzeddine**

**Ztráty a nálezy transnacionálního mateřství**

**(reflexe genderu v migraci )**

**Autorka posudku : PhDr.Jiřina Šiklová, CSc**

**Praha 2011.**

**Opravdu s potěšením jsem si přečetla práci magistry Petry Ezzeddine, která se zabývá velice aktuálním tematem z hlediska naší republiky i evropské tematiky migrace a zvláště migrace žen. Zaměřuje se na tematiku migrace z aspektu gender a změnami, v rodině a postavení matky, která odchází za prací do ciziny a stává se hlavní živitelkou svých dětí. Současně je zastupována ve své roli svou vlastní matkou, nebo tchyní. Domnívám se, že tato doktorská práce významem překračuje naše hranice a překračuje i akademickou oblast a měla by být brzo publikována v zahraničí, neboť tato tematika je či stává se mezinárodní tematikou.**

**Předloženou práci doporučuji k obhajobě a získání titulu PhD, právě za tuto práci považuji za oprávněné.**

**Metodika předložené práce odpovídá kritériím sociologického a sociálně psychologického výzkumu, vhodně kombinuje kvalitativní výzkum a metodu orální se sociologickým přístupem. Po výborném zpracování současných teorií o transnacionálním mateřství, tuto tematiku aktuálně**

spojuje s migračními trendy do České republiky, především s významností pracovní migrace z Ukrajiny a specifickými ženami na pracovním trhu a problémy transgeneračního mateřství a zcela odlišného postavení babiček ve společnosti, ve které se ženy stávají živitelkami.

Vedle tohoto základního vymezení a zvládnutí obecných otázek mizení hranic národních států v globalizovaném světě, kdy lidé žijí své životy v geograficky oddělených sociálních prostorech, které se nacházejí souběžně ve více státech, autorka přistoupila k empirické části. Tato empirická část na dobře vybraném a v předložené práci vymezeném a popsaném vzorku žen-matek ukazuje biografickou metodou životní příběhy žen z Ukrajiny, které pracují v ČR a současně mají své vlastní děti v původní své vlasti. Petra Ezzeddine svoji metodu doplňuje i zúčastněným pozorováním a metodou semi-strukturovaného rozhovoru. Uvědomuje si i obtíže takovéto metody, reflektuje i možnost, kdy by se měnila z role tazatelky a objektivní pozorovatelky v roli nechtěné psychoterapeutky a všechna tato „nebezpečí“ také uvádí a rozebírá. V metodologii projevuje autorka i výbornou znalost i úskalí biografické metody, kterou vymezuje na tzv. epizodickou biografii. Zaměřuje se u všech tázaných nejen na jejich rozhodování se pro pracovní migraci, ale i jejich ideové zdůvodnění rozhodnutí. Neodděluje tyto biografie od celku, naopak, obě oblasti se prostupují. Na výpovědích tázaných žen, ukazuje obecně sociálně psychologické problémy transnacionálního mateřství, včetně ideologizace těchto postupů ze strany tázaných žen. Popisuje i kvalifikační degradaci těchto žen, pracujících v ČR převážně jako „chůvy“, hospodyně nebo uklízečky a zařazuje to do obecných témat pracovního trhu z hlediska gender u nás i u migrantů- mužů- ze stejného státu. Zdůrazňuje jak funkci matek nahrazují babičky, které si tak na Ukrajině uchovávají svoji tradiční roli a jak matky pracující v ČR, reflektují a obhajují tyto změněné role. Vzorek, na kterém autorka dokumentuje i problémy a často vědomé či polovědomé výčitky, dokresluje různé přístupy i sebehodnocení i význam objektů zástupné péče v podobě darů a dárek a finanční podpory původní, orientační rodiny. Transnacionální matky v reprodukováných rozhovorech opakovaně zdůvodňují a obhajují- i když nejsou na to tážány- svoji volbu odejít od dítěte a pracovat v cizině. Autorka si všímá i postojů zaměstnavatelek těchto žen, což jsou zase české ženy, které u nich hledají stereotypní loajální až servilní femininitu „typickou“ prý pro Slovanky a porovnává to s muži- Ukrajinci zde pracujícími, tedy s gender stereotypy na obou stranách hranic.

Práce je náhledem i do všedního dne migrantek za prací, popisuje skupinové bydlení i dárky jako formu ospravedlnění odchodu žen od svých dětí. Současně zachycuje i některé postoje zaměstnavatelek těchto žen, které jsou taky matkami a někdy žárlí na to, že žena- Ukrajinka- která jim poskytuje péči a něhu za peníze, je jejich dětmi vstřícně přijímána. Platí je,

aby samy mohly jít pracovat a současně považují tyto placené chůvy za jakousi konkurenci. Tedy na obou stranách- jak na Ukrajině, tak na našem území je práce- zaměstnanost ženy mimo domov –překážkou náplně její role matky ? Tento problém je v předložené studii jen naznačen.Svůj význam v těchto postojích hraje i skutečnost, že obě skupiny žen, ty které jsou zde za prací, i ty, které je platí, žily či jsou významně ještě ovlivněny socialistickým hodnocením některých profesí ,tedy že v obou případech se jedná o postkomunistické státy.Víra, či spíše vsugerování si, že opětně se matky Ukrajinky sejdou se svými dětmi a obnoví tyto redukované vztahy a že svým dětem se touto formou obětují a zajišťují jim „lepší zítřek“, pomáhá řešit mnohé výčitky a negativní hodnocení odchodu žen. S tím souvisí i zveličování negativních jevů na Ukrajině.

Autorka Petra Ezzedine napsala významnou studii, v našem prostředí novátorskou a vypracovala ji způsobem, který je čtivý, objevený a stává se podnětem k dalšímu studiu těchto nových sociálních jevů.

Předložená práce splňuje všechny požadavky kladené na obdobné práce a hodnotím ji jako vynikající .

Datum .....

Jiřina Šiklová

